

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyt, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és klliringszámla 10489. sz.

Talpra magyar!

**Az élelmiszerek termelésének és forgalomba hozat-
alának országos rendezése közérdekű alapon**

Irta: **Hollósy István dr.**

Miként kellene az értékesítés terén a közvetítőket kizárni teljesen s a közvetítők hasznait az egész nemzet javára megszerezni? Miként kellene a termelő, fogyasztó, értékesítő hitelszövetkezetek, egyházi és községi takarékpénztárak segélyével a magyar birodalom egész társadalma számára egy közzelelmzési bank r.-t. létesíteni? Miként kellene a közzelelmzési bank r.-t. óriási jövedelmeit a községi pótdadók és fogyasztási adók megszüntetésére fordítani, a közzelelmzést olcsóbbá tenni, ellenben az élelmicikkek hamisítását s a büntetlen csalást lehetetlenné és drágává tenni? Miként lehetne végre a magyar föld világhírű termékeinek jóhírét visszaszerezni s lehetővé tenni azt a nagyszabású eszmét, hogy a magyar nemzeti kereskedelem, mint élő szervezet, élő valóság, a magyar nemzet visszaszerzett nagy erkölcsi tekintélyével, megbízhatóságával és óriási nagy tömegével jelenjen meg végre, mint egy eddig sehol nem létező, verseny felett álló világ cég, a világkereskedelem legtávolabbi piacán is, ahol végre elfoglalhassa az őt joggal megillető legelső helyeket?

I.

A magyar birodalom törvényhozása felé fordul most a világháború viharával szemben is hatalmasnak bizonyult magyar nemzet figyelme. A külső ellenségektől, a nyílt ellenfelektől megvédelmezte magát mindig a magyarság; azonban a belső ellenségekkel, álbarátaikkal, az idegenből becsempészett jótanácsokkal, közveszélyes elméletekkel szemben soha sem volt szerencséje. Legnagyobb térfiait halálba kergette, mert nem hizelegtek, nem a kigyó nyelven szólottak hozzá, — azonban vakon követte azokat, akik idegen érdekeknek voltak hangzatos hirdetői.

Nagy Széchenyit kinevelték, halálbakergették kortársai, mert a kereskedelem szabadsága helyett a kereskedelem tisztességét, az üzora szabadsága helyett a közadakozás kötelességeit, a gazdag magánegyéneknek adómentessége és hízalása

helyett a Zsigmond király óta rendszeresen háttérbe szorított és kiuzsorázott városok és köldussá tett községek fölsegítését hirdette. Hirdette pedig akkor, amikor a megfizetett külföldi bujtogatók elhitették kitűnő szónokaikkal, hogy az olasz szabadság védelme, az angol szabadkereskedelem utánzása s több effélék fogják a magyar nemzetet boldoggá és nagyvá tenni.

Ezekhez még hozzájárultak aztán legujabban az idegenből becsempészett társadalmisító elméletek, amelyeknek bölcsesége oda lyukad ki, hogy akár szárazság, akár árvíz, akár éhínség, akár betegség, vagy bármilyen istencsapása pusztít nálunk — az ugynevezett „szociál demokrácia” nem tud más mentő eszmével előállni, csak az általános választójoggal. Ma már azonban köztudomásu, hogy épen ezek a szerencsétlen bujtogatók kezdték az árak drágítását — a szinfalak mögött pedig együtt

nevelték a kisebb gyárak bukása és a munkások pusztulása fölött.

A világháború nagy tanulságai tehát a legmélyebben belevágtak társadalmi életünkről alkotott elméleteink keretébe. Nem egyet teljesen megsemmisítettek a mindennapi élet tapasztalatai, ugyannyira, hogy például a szabad kereskedelem jótékonyágával, az étellel való üzérkedés szabadságával alkotott elméletnek közveszélyes voltát ma már nem kell bizonyítani.

De mikor ez így van; akkor azt látjuk, hogy a magyar társadalom most a másik véglet felé közeledik. Németországban is ezt tapasztalhatjuk. Ám a kijózanodás ott is bekövetkezett. Mert ott szintén nincsenek megelégedve az ugynevezett „központokkal”.

Mert hiszen kik képezik ezeket a központokat? Azok a bankok, akik az árdragításnak műveleteit kihasználták és felcsigázták.

Nagyon találva mondták a Gazdasági Lapok és a Magyar Nemzetgazda legutóbbi számaiban, hogy „a nagybankok ma babot, diót, szappant, rizst, cukrot vásárolnak össze, hogy 1000 százalékkal sózzák nyakára a magyar fogyasztónak”.

Mikor tehát a magyar társadalom megmentését hangoztatják ezek a közzelelmzési központot tervező bankok, nagyon természetes, hogy általános bizalmatlansággal találkoznak. Mert ha az ő monopoliumuk lenne a közzelelmzés: akkor ez elképzelhetetlen függésbe hozná az egész társadalmat, az egész államszervezetet s beláthatlan bizonytalanságokra vezetne. Az étellel való üzérkedésnek így is van-

nak áldozatai — mikor csak kis parányok a közvetítő piócák: ámde ha egy mindenható óriás nagy hatalmát adná oda az étellel való üzérkedés számára: akkor az ókori államok rabszolgáivá tennék az egész magyar társadalmat, — amelynek élete fölött a Közzelelmzési Központ rendelkezne.

A magyar kormány elnöke a közzelelmzési központ tervét nem utasította vissza, jöllehet látta, hogy ha eddig, egy szakmában monopolium gyanánt urrá lett egy érdekcsoport s központot létesített, hogy a fogyasztók érdekét állítólag megvédje: mihelyt nyeregbe ültek az alapítók, rögtön felemelték az árakat és egyre emelik.

A miniszterelnök azonban egy igen helyes irányt jelölt meg a közzelelmzésügy országos szervezésére, azt mondván, hogy „ezt a kérdést csak a hatóságok és az egész magyar társadalom oldhatja meg”. Szóval a honalapítás után ezer évnek kellett elmúlni, végig kellett szenvednünk ezer év keserű tapasztalatait, csallódásait után még egy világháború borzalmas tanulságait is, hogy magunkra ismerjünk. Hogy kiábránduljunk Nyugat tévtanaiból, képzelt bölcseségéből és visszatérjünk az emberiség legnagyobb államalkotó lágelméjének törvényéhez: az összetartás társadalmi és nemzeti köteletségéhez. Hogy tülekedő csorda helyett, újra hősből álló magyar nemzetet alkossunk végre, mint az ókorban, amelynek történelme tele van a mágusok, királyi szitytyák dicsőségével. A világháború zivatarában, milliók égbekiáltó feljajdulásában a magyar föld

lelke kiált hozzánk, Árpád szel-
leme parancsolja nekünk, hogy
most már ott az ideje (élég ér-
demesek és megértők vagyunk
ahhoz), miszerint újból meg-
kossuk és újból szervezzük a
magyar társadalmat is magyar
nemzeti alapon, mint az ókor-
beli őseink. Ne legyünk a má-
sok, a nyugati szomszéd nem-
zetek téves elméleteinek szolgál-
utánczói a társadalmassítás terén
is, mikor éppen őseink voltak az
államalkotás utólréhetetlen mű-
vészei. Hiszen a társadalmassítás
alapelvét, a bajtársi összetartást
a világ egyetlen nemzete sem
iktatta törvénybe eddig (még
pedig büntető záradékkal ellát-
va), csak a magyar.

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminisztérium
1915. július 30-án kiadott 224-ik
számu vesztesség lajstromába foglalt
székelyudvarhelyi császári és kir.
82-es ezredbeli tisztek és legénység
névsora. (LL. közlemény.)

Fillpán Sándor 11. sz. Csvm. Vár-
hegy 1894, meghalt 1915 május 5.
— Fitori András 5. sz. Udvm. Fel-
sőrakos 1893 ms. — Fitosi János
c. ővezető 5. sz. Udvm. Felsőrakos
1887 ms. Fodor Miklós 8. sz. Csvm.
Gyimesfelsőlak 1892 ms. — Foksa
János 20. sz. Csvm. Gyergyóbékás
1888 ms. — Földesi Ernő egyévi
önkéntes, c. ővezető 19. sz. Kiskü-
llővm. Erzsébetváros 1892 ms. —
Forgács Miklós c. ővezető 9. sz.
Udvm. Ujszékely 1880 ms. — Forika
Sándor 10. sz. Gyergyótekerőpatak
1893 ms. — Fülöp Dénes 5. sz. Ud-
vm. Parajd 1894 ms. — Fülöp Illés
11. sz. Parajd 1887, meghalt 1915
május 7. — Fülöp János 8. sz. Cs-
vm. Gyergyóalfalu 1894 ms. — Füs-
tös Sándor 10. sz. Csvm. Szárhegy
1893 ms.

Gábor András 9. sz. 1893, meghalt
1915 május 7. — Gábor János 22.
sz. Udvm. Parajd 1888 ms. — Gá-
bor Lajos pót. 11. sz. Csikvm. Ká-
szonaltiz 1888 ms. — Gábor Péter
Gáboré 22. sz. Csvm. Gyimesfelső-
lak 1887 ms. — Gábor Péter 5. sz.
Csikgyimesközéplak 1881 ms. — Gá-
bor Sámuel 2. sz. Udvm. Siklód 1892
ms. — Gábor István 8. sz. Udvm.
Vargyas 1883 ms. — Gagy Ferenc
1. sz. Udvm. Etéd 1888 ms. — Gaj-
na György 7. sz. Csvm. Békás 1893
megs. — Gál Albert 5. sz. Csik-
szépvíz 1881, meghalt 1915 május 7.
— Gál Sándor 1. sz. Csvm. Gyer-
gyóditró ms. — Gál András 22. sz.
Csikdánfalva 1887 ms. — Gál And-
rás 4. sz. Csvm. Gyergyóalfalu 1886
ms. — Gál Dénes 2. pót. Marost-
vm. Ákosfalva 1892 ms. — Gál Fe-
renc 9. sz. Udvm. Vargyas 1885 ms.
— Gál Ferenc 8. sz. Csikvm. Ditró

1894 ms. — Gál György tizedes 5.
sz. Csvm. Gyergyótekerőpatak 1883
megs. — Gál János Mihályé 22. sz.
Udvm. Magyarhermány 1887 ms. —
Gál Lajos 8. sz. Csikszentgyörgy
1884, meghalt 1915 május 7. — Gál
Mózes 2. pót. Udvm. Siménfalva
1893 ms. — Gál Sándor hadifogoly
(Daurien, Oroszország). — Galaczi
Miklós ővezető 8. sz. Csikvm. Gy-
mesbük 1892, meghalt 1915 május
7. — Gencsi Antal szakaszvezető 7.
sz. Csikvm. Gyergyószárhegy 1889,
meghalt 1915 május 7. — Gencsi Si-
mon 21. sz. Csikvm. Gyergyóbékás
1890 ms. — Geréb Dániel 11. sz.
Csikborzsova 1893 megs. — Geréd
Imre 11. sz. Csikborzsova 1893 ms.
— Gergely Balázs ővezető, c. tize-
des 21. sz. Udvm. Fenyéd 1886 ms.
— Gergely János pót. 8. sz. Csik-
szentimre 1883 ms. — Gergely Mi-
hály pót. 22. sz. Udvm. Csőb 1887
ms. — Gergely Péter 11. sz. Udvm.
Nagysolymos 1888, meghalt 1915
május 7. — Göde Gergely pót. 8.
sz. Csikszentimre 1883 ms. Gom-
bos József c. ővezető 11. sz. Ud-
vm. Tordátfalva 1885 ms. — Görbe
János tizedes, c. szakaszvezető 10.
sz. Csikgyimesbük 1877 megs. —
Görbe Tódor ővezető, c. tizedes 8.
sz. Csikgyimesbük 1883 ms. — Gö-
röcs István 8. sz. Csikrákos 1885
ms. — Goszler János 11. sz. Csvm.
Borszék 1893 ms. — Gurzó Dénes
8. sz. Csvm. Szárhegy 1883 ms. —
Gyergyergicze János ővezető, c.
tizedes 2. sz. Csikgyimesbük ms. —
Gyöngyös Péter 9-dik század Ud-
varhelyvármegye Felsőrakos 1894,
meghalt 1915 május 7. — Györfi
János 2 pót. Udvm. Csőb 1894
ms. — Györfi Gyula 8. sz. Csikme-
naság 1892 megs. — György Antal
ővezető 5. sz. Csvm. Gyergyótlgyes
1885 ms. — György Gusztáv 5. sz.
Csikszentkirály 1884 ms. — György
Elek 11. sz. Csikszentgyörgy 1889
ms. — György Ferenc 2. sz. Udvm.
Kapolnásfalva 1892 ms.

(Folytatjuk).

Magyarnak lenni...

Magyarnak lenni tudod mit jelent?
Most kérdelek tőled vérsz. magyar nép.
Mikor nemzetek dübe maglyát rak,
S nagy véráldozattól nehezült a lég.
Mikor a szívem elszorult a jajtól,
Mely árva szivekből égre fölzokog.
Megtépett magyarra, mégis ha ránézek,
Hálát adok Uram, hogy magyar vagyok.

Szemébe kiáltom az egész világnak:
— Ilyen a magyar, ilyen! a régi!
Fülébe harsogom minden magyarnak ezt,
Ki megszokta, hogy az idegent dicséri.
Ki előtt csak az jó, az szép és csak az nagy,
Melynek készítője dicső idegen —
Keresi a szépet idegen országban
S az ő nagyságával előállani nem mer.

Százados lustaság, meddig emészt népem?
Isten adományát mikor használod ki?
Az a sok tehetség, ami benned lappang,
Isteni művekben vajjon mikor tör ki?
Összetett kezekkel várod a falatot,
Idegen szorgalma mindent elragad.

Meddig lész Pató Pál és ülsz pipázgatva?
Mig az égő telő egyszer csak rád szakadt.

Századok vihara testeden törött meg,
Tatár, török horda téged marcangolt.
Miért hagyod lelked tovább is sötétben,
Meddig várod még a vészjelző harangot?
Régi nagy csatákban legjobbak estek el
S ami vissza maradt beh szép a salak —
Most, mikor a világ mind a négy sarkán ég,
Újra csak a régi, újra nagy magyar vagy

Annyi millió közt újra az első vagy,
Mint honfoglaláskor hullatod a véred!
Mint ha csak magadért, mint ha csak hazánkért,
Hullatnád a véred, hullatnád a könnyed.
Virággal, nótázva rohansz a halálba
Nem kérdezed soha: hát kinek, miért?
S a nagy számoláskor értéktelen koncot
Vetnek majd egekig párolgó véredért.

Nem, nem, magyar népem, föl kell kiáltanod!
„Magyarnak lenni tudod, mit jelent?”
Az egész világnak szemébe vágnod
Régi dicsőséged s a dicső jelent.
Ébredj öntudatra, arra, hogy magyar vagy!
Arra, hogy lelkedben mennyi a szép s jó,
[nagy.

Idegen kezeknek a mézes ostarát
Tördd össze s harsogd már a magad
[hymnuszát!

Odafönn az égből, akik elvérzettek,
Megmaradtokra, mikor letekintnek
Ne csak az árváknak jajgatását hallják,
Ne csak az özvegyek fájó zokogását.
Hallják egy új élet feltörő hymnuszát
S magyarnak lássák lenni mit jelent!
Ne csak zokogjanak régi dicsőségért
Szeressék a vérükön szerzett szebb jelent!

Medikus.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-,
Tordaaranyos- és Udvarhelyvár-
megyékből származó és a világ-
háboruban megsebesült, meghalt
vagy hadifogságba jutott hősök-
nek a hadügyminisztérium veszt-
esség lajstromai alapján össze-
állított hiteles kimutatása.

LIII.

László Miklós 22. hgye 5. sz. Ma-
rostvm. Marosszentgyörgy 1872 ha-
difogoly (Oroszország).

Maier Simon 22. hgye. I. élelm.
zaj 2. sz. Marostvm. Bala 1878 ha-
difogoly (Oroszország). — Moosán
György 21. hgye. 3. sz. Tavm. Alsó-
detrehem 1886 hadifogoly (Tasch-
kent, Oroszország). — Molnár Mihály
ővezető 22. hgye. III. élelm. zaj 2.
sz. Marostvm. Vajdaszentiván 1875
hadifogoly (Oroszország).

Nagy Zsigmond 22. hgye. 1. sz.
Marostvm. Szentgericze 1875 hadi-
fogoly (Oroszország). — Nemes Jó-
zsef 22. hgye. 3. sz. Udvm. Székely-
derzs 1876 hadifogoly (Oroszország).
— Nemes Peter 22. hgye. I. élelmz.
1. sz. Marostvm. Maroskoronka 1877
hadifogoly (Oroszország).

Orbán József 22. hgye. II. élelmz.
2. sz. Udvm. Székelyderzs 1875 ha-
difogoly (Oroszország). — Orbán Mó-
zes 22. hgye. II. élelmz. 2. sz. Ud-
vm. Székelyderzs 1874 hadifogoly
(Oroszország).

Pál József 22. hgye. 1. sz. Csvm.
Gyergyószentmiklós 1875 hadifogoly
(Oroszország). — Páska Miklós 21.
hgye. 1. sz. Tavm. Fehérvölgy 1890
hadifogoly (Oroszország). — Pasky
János 22. hgye. I. élelmz. 1. sz. Ud-
vm. Székelyderzs 1875 hadifogoly
(Oroszország). Plesa György 21. hgye
11. sz. Tavm. Fekete völgy 1892 ha-
difogoly (Oroszország). — Prágai
István tizedes 22. hgye. I. élelmz. I.
sz. Marostvm. Marosvásárhely 1872
hadifogoly (Oroszország).

Román Tódor 22. hgye. 3. élelm.
csapat Marostvm. Marosfelek 1878
hadifogoly (Oroszország). — Rusz
János 22. hgye. 1. sz. Csvm. Gyer-
gyóvárhegy 1875 hadifogoly (Assha-
bad, Oroszország).

Sass Ferenc 22. hgye. 2. sz. Ma-
rostvm. Mezőfele 1874 hadifogoly
(Oroszország). — Sikó Lajos tizedes,
cimz. szakaszvezető 22. hgye. 4. sz.
Mtv. Maja 1879 hadifogoly (Orosz-
ország). — Sipos József 21. hgye.

3. sz. Tavm. Aranyosfalva 1886 ha-
difogoly (Oroszország). — Skrob Pé-
ter pót. 21. hgye. 8. sz. Tordaavm.
Bistra 1885 hadifogoly (Oroszország).
Stantiu Gábor 22. hgye. I. élelmz.
3. sz. Tavm. K. Petred 1874 hadi-
fogoly (Oroszország). — Stein Izrael
22. hgye. II-2. élelmz. Udvm. Etéd
1879 hadifogoly (Oroszország). —
Száva Mihály 22. hgye. III. élelmz.
Marostvm. Oroszidecs 1879 hadifo-
goly (Oroszország). — Szeruna Já-
nos 21. hgye. 3. sz. Tavm. Offenbá-
nya 1886 hadifogoly (Oroszország).

Timbusch Dávid 21. hgye. 11. sz.
Tordaym. Mezőbő 1885 hadifogoly
(Troitzk, Oroszország). — Todea Mik-
lós 21. hgye. 4. sz. Tavm. Fehér-
völgy 1883 hadifogoly (Oroszország).
— Tót György 22. hgye. 1. sz. Cs-
vm. Gyergyóalfalu 1875 hadifogoly
(Oroszország).

Ungur György 22. hgye. I. élelmz.
2. sz. Marostvm. Mezőbala 1879 ha-
difogoly (Oroszország). — Ujlaki Sán-
dor 22. hgye. III. élelmz. 3. sz. Ma-
rostvm. Berecztelke 1877 hadifogoly
(Oroszország).

Vutka Jeremiás 21. hgye. 10. sz.
Tavm. Bányahavas 1891 hadifogoly
(Troitzk, Oroszország).

Az 1915. május 17-én kiadott
179. sz. vesztesség lajstrom szerint:
Bokor György 51. gye. II. pót. sz.
Mtv. Nyárádszentimre 1894 ms.

Dobra Demeter 50. gye. 10. sz.
Tavm. Aranyosfő 1890 ms. — Doja
Demeter 50. gye. 18. sz. Torda
hadifogoly.

Fodor-Székely János 50. gye. 7. sz.
Torda 1893 ms.

Grama János 51. gye. I. pót. sz.
Marostvm. Soropháza 1894 ms.

Hideg Gligor 50. gye. 12. sz. Tavm.
Felsőpéte 1882 ms. — Horváth Sán-
dor 51. gye. II. pót. sz. Tordavm. Ge-
rendkeresztúr 1892, meghalt 1915
márc. 27.

Kosztea János 50. gye. 7. sz. Ta-
vm. Fehérvölgy 1894 hadifogoly.

Lup Miklós 50. gye. 7. sz. Tavm.
Felsőszentmihály 1882 hadifogoly.

Méhéz Tódor 50. gye. 18. sz. Ta-
vm. Felsővidra hadifogoly. — Mich

János 50. gye. 7. sz. Tavm. Topánfalva 1889 hadifogoly. — Mihaesa Simon 50. gye. 10. sz. Tavm. Bedellő 1892 megs. — Milotai Ferenc örvezető, c. tizedes 50. gye. 7. sz. Torda 1886 ms. — Muresan Gavril 50. gye. 2. sz. Tavm. Mezőnagyesán 1888, meghalt 1915 ápr. 1—14.

Paven Mihály 50. gye. 10. sz. Tavm. Aranyosfő 1886, meghalt 1915 ápr. 1—14.

Rotár János 50. gye. 1. sz. Tavm. Magyarpetesd 1893 ms.

Sárosi Vaszi 50. gye. 9. sz. Tavm. Felsődetrehem 1887 ms. — Stefan János 50. gye. 2. sz. Tavm. Kisfenes 1892 ms. — Stieber József 50. gye. 7. sz. Torda 1898, meghalt 1915 ápr. 1—14. — Sztánes Gábor örvezető 50. gye. 10. sz. Tavm. Csáko 1891 ms.

Telea Péter 50. gye. 7. sz. Maros-tvm. Csekélaka 1894 hadifogoly.

Vinczi Zoltán szakaszvezető c. őrmester 50. gye. 7. sz. Mtv. Csetelaka 1886 hadifogoly.

Helyesbítés a 131. sz. veszteség listához: Szikszai Imre 82. gye. 3. sz. Udv. Nagysolymos meghalt (1884. nov. 24. 1914-ről mint sebesült volt jelentve).

(Folytatjuk)

53 esztendő Udvarhelyvármegye közgazgatási életéből.

Irtá: lengyelfalvi Báró Orbán Ottó.
XVIII.

Miután Haller pártfeleim közül rajtam és Ugron Jánoson kívül, akit állásából elmozdított — boszut nem állhatott s még a hajszálát sem birta egynek is meggörcsíteni, saját hivei ellen fordult.

(Tudvalevőleg Ugron Jánosnak, mint orsz. képviselőnek sikerült kieszközölnie, hogy királyi kegyelem útján a nyugdíj-jogosultságát visszanyerje és az akkor silány 1600 K nyugdíját élvezhesse.)

Elsőnek Gróf Lázár Ádám főjegyző lett kegyvesztett Hallernél. E főjegyzőt addig üldözte, amíg abbéli bánatában, hogy ha állását elveszíti és családjával, feleségével s három apró gyermekével (két szép fia s egy leánykájával) mi lesz vagyontalansága miatt, — a betegség ágyba szegezte és rövid szenvedés után meghalt.

Ugyancsak a főjegyzőnek erőteljes, egészséges felesége is, férje után való bánatában, meglepő gyorsan halt el. Három áróját — ugyszólva — a kegyeletes jó emberek gondozására hagyta.

A Gróf Lázár-család, melynek fiutódai nincsenek s így a szárhegyi Gróf Lázár-család főtartására a Gróf Lázár Ádám fiai vannak hivatva, az árjakat magához vette s őket rangjuk- és családi állásukhoz méltóan felnevelte és később tekintélyes vagyonhoz fogja juttatni. Így gátolta

meg az Isten, hogy Haller egy ártatlan családot megsemmisítsen.

A második áldozat Báró Gammera Oszkár volt; egy igen magas műveltségű, minden tekintetben kifogástalan uri ember. Szép vagyona, több tekintélyes háza és értékes földbirtoka volt Székelykeresztúron, hol a járásnak köztisztelő- és általános szeretetben levő főszolgabírájaként működött. Hallernek közeli vérrokona, aki feleségével és egyetlen leányával, boldog családi életet élt.

Gróf Lázár Ádám után, Haller — Gammerát kezdte üldözni. Fegyelmi vizsgálatot indított ellene és állásából felfüggesztette. Azonban felfolyamodással felmentette és az állásába visszahelyezte. De ekkor azal fenyegette, meg, hogy ha nyugdíjazását nem kéri, addig fogja üldözni, amíg állásából nyugdíj-igényének elvesztésével lesz kénytelen eltávoznia.

Gammera a további meghurcoltatás elkerülése miatt, jobbnak látta nyugdíjaztatását kérelmezni és így a bosszuállás útjából kitérni. Eladta házait és földbirtokát s családjával együtt Bécsbe költözött, ahol most is él.

Haller zsoldosai közül többeket — még gazdájuk uralkodása idejében — utólért az Isten büntetése. Volt közöttük olyan, aki öngyilkos lett vagy megbolondult. A birhedt oláhfalvi körjegyző pedig, akit a közvagyon hűtlen kezelése és más visszaélések miatt csaptak el, de azért Haller év+ 1600 K-as anyakönyvvezetői állásba juttatott s az akkor Oláhfaluban alakult Takarékpénztár igazgatói tisztébe emeltek, beutazott Székelyudvarhelyre: Dr. Valencsik Ferenc, a takarékpénztár jogtanácsosának látogatására; vendéglátó gazdája házában — hirtelen kiszenvedett anélkül, hogy a lelket bizonyára terhelő vétkeiktől megszabadulva, a bünbocsánat némi reményével távozhatott volna az örök bíró ítélő széke elé, ahol nincs pártérdek és protekció...

Végre ütött a Haller-uralomnak is a végórája. Megapadt, de meg nem tört pártom győzött. Haller megbukott és évi kegydíj élvezete mellett — pihenőre küldték, Hévízi birtokára skartba került.

Udvarhelyvármegye köz- és társadalmi élete megnyugodott. Sokan fellelegzettek, mint valami rossz álomból való ébredés után.

(Folytatjuk.)

Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország“-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

A vörös ördögök.

— Így hívják az oroszok a magyar huszárokat. —

Vörös ördög lett a
Hős magyar huszárból;
Retteg, szalad tőle
A nagy muszkatábor.

Lovaskozák fejét
Roham alkalmával,
A huszár levágta
Erős csapásával...

Testét viszi lova,
Kezében a kantár;
Viccet farag reá
Egyik székely huszár:

— Né, mint siet komé,
Hogy Moszkvába érjen;
Atyuskához megyen,
Hogy „maródit“ kérjen...

Az a másik pedig,
Ki fejét levágta,
Figyelmeztetésül
Utána kiáltja:

— Már annyi tisztelesség
Lehetne ám benned,
Hogy leszállj a lóról,
Hisz' látom: nincs fejed...

Kertész Albert.

HIREK.

— **Városból nagyközség.** Ujpesten mozgalom indult meg, hogy a városból nagyközség legyen. A községtervezés mellett állást-foglalók egyik legnagyobb része az a tény, hogy a városi kiadások zömét a közigazgatás személyi kiadásai emésztették fel. Míg 1910-ben csak 234,000 koronába kerültek az adminisztráció költségei, ma ugyan ezen költségek a 600,000 koronát meghaladják. Bizony, bizony, ha szét-tekinünk a Székelyföld városain és betekintünk a költségvetések számsorai közé, igen sok cifra nyomoruság tárulhat szemünk elé. Ezen legtöbb helyen csak az újpesti példával lehetne segíteni — hathatósan.

— **Dr. Ambruss László,** a székelyudvarhelyi kir. és cs. 82-es gye. hadapródja, a csikszeredai kir. törvénytörvényességi joggyakornoka életének 25-ik, boldog házasságának 2-ik évében a Plöcken hegyen, majd a doberdói fensíkon az olaszok ellen vívott rettenetes harcokban kapott sebesége miatt a laibachi kórházban hősi halált halt.

— **Facipók a Székelyföldön.** A mai elviselhetetlen drágaságban, amikor egy pár valamire való cipő 40—50 koronába kerül, figyelemre méltó az a mozgalom, mely a Székelyföldön a facipőviseléssel akar a drágaság ellen küzdeni. Koós Mihály dr. a székelyföldi miniszteri kirendeltség ügyvezetője, Bihar megyéből facipőmintákat rendelt, hogy a háziipari célokra legalkalmasabb típust kiválaszthassák és terjesszék, amiben

a gazdakörök és iskolák is nagy segítségére lehetnének. Háromszék-megye több községében már viselik is az új cipőket, amelyeknek csak a talpa fa, de a fejük posztóból van készítve és így megfelelő védelmet nyújt a hideg ellen.

— **Rettegiek.** A kézdiszentkereszt Rettegi-család nagyteknélyének örövend a háromszék-vármegyei Kézdiszentkereszt községében, Rettegi Árpád 2. közös gyalogezredbeli őrmester, a világháborúban még emelte tekintélyét hősiesség magatartásával, melynek elismerésül a nagy ezüst vitézségi érmet nyerte el. Testvérét, Rettegi József 24. hgye. szakaszvezetőt, szülői: Rettegi Lázár és neje Király Zsuzsánna már meg is gyászolták, minte lesettét. A minap aztán az ázsiai Oroszországból levelet kaptak tőle és írja, hogy fogoly és egészséges.

— **A csikszeredai pénzügyi titkár** Juhász Károly rövid szabadságra utazott. A kerélszentpáli vasúti állomáson — beszállás közben — eleszott és a vonat kerekei alá került, a melyek halálra gázolták.

— **A vitézségi éremmel** kitüntetett legénységet „Igazolmány“-nyal fogja ellátni, amellyel az éremre való jogosultságukat igazolhatják.

— **A homoródi víz** előfizetőihez nagysolymosi Konecz Ármán megszívlelésre érdemes felhívást intézett. A négy literes korsó borvíz árát ugyanis 1916. január elsejétől 16 fillérben állapította meg a mai helyzetből ki-folyólag. A homoródi borvíz hához szállítva, tényleg így sem drága, ha tekintetbe vesszük a mai körülményeket és a székelyudvarhelyi közönség saját érdekében ételekszik a kitűnő, egészséges ivóvíz jól megérdemelt felkarolásával és minél tömegesebb fogyasztásával. Nézetünk szerint — a fogyasztást úgy lehetne általánosabbá tenni, ha 2 literes korsókat is hoznának forgalomba, vagy pedig a 4 litereseket minden második napon is szállítanák. Ez a rendszer sokat tenne fogyasztóvá olyanokat, kik a 4 liter vizet naponta felhasználni nem tudják s e miatt legnagyobb részét kénytelenek kiönteni, hogy a frissebbet elfogadhasssák.

— **Az Isten és Vilmos császár.** Egy makói újság írta a következő kedves apróságot: Nem tudom másfelé hogy van, de a mi környékünkön Mózes hivei rettenetesen félnek a katonáskodástól. Mikor már a 36—42 évesekre került a sor, gyűlést tartottak s elhatározták, hogy ha már Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének hiába könyörögtek minden péntek este, Jézus ide, Jézus oda, de elmennek hozzá deputációba. Ugy történt. Szónokuk alázatosan kérte Krisztus urunkat, hogy isteni hatalmával fogva szüntesse meg a háborút, vessen véget a rettenetes vérontásnak. Krisztus urunk azonban azt mondta rá, ha csak tőle függne, rögtön végét szakítaná ennek a borzalmas mészárlásnak, mely az ő tanításával, elveivel ellenkezik. De

nem egyedül rajta áll; menejenek az Urhoz, az megteheli, ha akarja. A küldöttség szót fogadott s oda is elment. Az Ur végighallgatta a szónokot s így válaszolt: „En magam is sokaloni már, amit egy pár örült ember művelt az emberiséggel, szívesen le is szállnék a földre rendet csinálni, de attól félek, hogy ha a helyemet itthagynom, azt is elfoglalja Vilmos császár.”

— **Méz is küldhető tábori postán.** Tábori csomagokban azokon a dolgokon kívül, amelyeknek szállítása ez idő szerint még van engedve (hadfelszerelési és ruházati cikkek, szivar, cigaretta dohány, pipa, szivar- vagy cigarettaszipka és benzimentes kanócos öngyújtószér), ezután méz is elhelyezhető, ha szilárd ón- vagy bádogtartóban légmentesen van elzárva úgy, hogy a tartóból ki nem folyhatik és más küldeményekben kárt nem tehet.

A világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott — Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhely-vármegyék bármelyik községébe tartozó s külön a hős 82-es katonák hiteles és teljes névsorát egyedül a „Székelyország” c. ujság közli. E lapot három hónapig 2 K 50

fillérért bárhova s így a táborba is bérmentesen elküldi a „Székelyország” kiadóhivatala, mely Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt van. — **Rendelje meg azonnal! Posta-utalványra írja le a címet és küldje be a csekély előfizetést, melynek vétele után hetenként pontosan kapja a „Székelyország”-ot, a székelység hű barátját.**

— **Hadifogolyok levelezése.** A nálunk levő hadifoglyok használatára a Hadifoglyokat Gyámoltó és Tudósító Hivatal a kereskedelemügyi miniszter engedélyével és a hadügyminisztérium hozzájárulásával, vöröskeresztes rózsaszínű levelező lapokat tart forgalomban, amelyek egyöntetű magyar, francia, orosz, szerb és olasz nyelven nyomtatott szöveggel bármelyik hadifogoly levelezésére egyformán használhatók. A Hivatal ezekből a levelezőlapokból félév alatt 33 805 K 64 fillér tiszta jövedelmet ért el, s ebből az összegből három-ezer hadifogoly számára meleg alsóruhát küldött Szibériába.

— **A „Magyarország”** egyik legjobb politikai napilap, mely a székelyföldi érdekeket is szolgálja. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI. Teréz-körút 22. sz. a. van.

— **Tavaszi vetőmag beszerzése.** A földművelésügyi minisztérium gondoskodott, hogy a gazdák a tavaszi vetéshez tavasz-buza, árpa, zab, köles, tengeri és bab vetőmagot beszerezhessenek. A vetőmagokat az illetékes törvényhatóság területén alakult vetőmag-ellenőrző bizottságnál (vármegyeház) kell a vételár egyidejű lefizetése mellett megrendelni. A vetőmag-ellenőrző bizottság csak a január 15-éig beérkezett rendeléseket fogadja el s a bizottság a megrendeléseket alaposan át fogja vizsgálni és csak azon megrendeléseket fogantatosítja, amelyekre nézve meggyőződést szerzett, hogy a megrendelni kívánt mag tényleg vetésre szükséges. Ajánlatos tehát, hogy a gazdák vetőmag szükségletüket a vetőmag-ellenőrző bizottságánál a vételár lefizetése mellett azonnal jelentésként be s tekintve, hogy tavasz-buzából csak korlátozott készletek állnak rendelkezésre, s hogy a tavasz-buza vetés nem minden vidéken szokott sikerülni, a gazdák saját érdekében cselekszenek, ha ott, ahol a tavasz-buza vetése nem indokolt, inkább más vetőmagot (árpa, zab, tengeri) szereznek be.

— **Küldgy-Hadügy** az egyetlen magyar katonai hetilap, mely állandóan közöl aktuális katonai cikke-

ket, tájékoztató rajzokat és térképeket, új rendelkezéseket stb. Tanácsot ad katonai ügyekben, hirt szerz a hadbavonulatról. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VIII. Nepszínház u 16. sz. a. van s a „Székelyország” olvasóinak mutatvány számot készséggel küld. Aki megismeri, azonnal megszereti e kitűnő lapot.

— **Yes—Oui—Si** címmel Dr Miklos Lajos szerkesztésében és Sármin Arnold laptulajdonos kiadásában Budapest, III. Lajos-u. 92. sz. a. kitűnő folyóirat jelenik meg az angol, francia és német nyelvek gyakorlati elsajátítására. A „Székelyország” olvasói ingyen mutatvány számot kapnak, ha azt egy levelező-lapon a folyóirat kiadójától kérik.

— **A kártya-játékot** Marosvásárhelyt Dr Varga Lajos főkapitány a Royal- és Transsylvania-kávéházakban betiltotta. Ezt az intézkedést a közönség nagy megnyugvással fogadta és dicséri a főkapitány derék eljárását.

— **Egy liter petroleum** hivatalosan megszabott ára 50 fillér.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

Könyv-, zenemű-, papír-,
író- és rajzszerkereskedés,
könyvnyomda és ujság-
kiadó hivatal.

Betegh Pál

„Székelyország”

Csik-, Háromszék-, Marostorda-,
Tordaaranyos- és Udvarhely-
vármegyék független székely ér-
dekű ujsága.

könyvnyomdája és könyvkötő intézete

a „Székelyország” („Székely-Udvarhely”) szerkesztősége és kiadó-
hivatala Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. szám (saját ház).

**A székelyföld
legnagyobb nyomtatvány-
raktára!**

Elkészít mindenféle
községi, körjegyzői,
egyházi, tanügyi, ügy-
védi, végrehajtói és
mindenféle magánügyi
nyomtatványokat és
állandóan raktáron
tartja.

Vidéki megkeresésre
azonnal válaszol. Költsé-
gjegyzékkel díjtalanul
szolgál.

Telefon szám 15.

**Könyvnyomdai munkák u. m. könyvek,
plakátok, számlák, jegyzékek, borítékok,
névjegyek, eljegyzési és esküvői kár-
tyák, meghívók, körlevelek és gyászje-
lentések a legrövidebb idő alatt esinos
kivitelben a legolcsóbb árak mellett ké-
szülnek.**

**Keresek egy jóra való, szorgal-
mas fiút nyomdász tanulónak.
Reál- vagy polgári iskolai két osztályt,
avagy algimnáziumot végzetek előny-
ben részesülnek.**

Figyelmeztetés!

Hirdetés az üzlet-
lelke! Hirdetés nél-
kül nincs üzlet! Hir-
dessen a „Székely-
ország”-ban és üz-
letében okvetlen
lendületet fog ta-
pasztalni.

Hirdetések díjsza-
bás szerint. A „Szé-
kelyország” meg-
jelenik minden va-
sárnap. Előfizetési
ára egy negyedévre
2 K 50 f. Egyes
szám 16 fillér.

Az Élet könyve mint ál-
landó házi oros 3 K
kapható e lap kiadó
hivatalában.